

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

The Development of an Instructional Model to Enhance Undergraduate Students' Ethics

ประสิทธิ์ คำพล และ อรพิน ศิริสัมพันธ์

Prasit Khampol and Orapin Sirisamphan

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม 73000

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University, Nakhon Pathom 73000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: prasit801@gmail.com

Received: 1 October 2020, Revised: 23 November 2020, Accepted: 30 November 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบประเมินจริยธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นค้นหาจริยธรรม (2) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (3) ขั้นยืนยันจริยธรรม (4) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมสังคม (5) ขั้นสะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (6) ขั้นกำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม และ (7) ขั้นปฏิบัติตามจริยธรรม

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า (1) ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ จริยธรรม

Abstract

The research objectives were 1) to develop the instructional model to enhance undergraduate students' ethics, 2) to inspect the effectiveness of the instructional model to enhance undergraduate students' ethics, and 3) to evaluate and develop the instructional model to enhance undergraduate students' ethics. Thirty students enrolled in the Strong Citizen subject course in the first semester, the academic

year of 2019, were selected as the sampling group by using simple sampling technique. The research materials used in collecting the data were the instructional model manual, the lesson plan, the Strong Citizen course assessment, the students' ethics assessment and the students' satisfaction questionnaire for the instructional model. The means, S.D., t-test for dependent, and the content analysis were used in statistic analysis. The results revealed as the followings:

1. The instructional model to enhance students' ethics consisted of 4 elements; 1) the discipline, 2) the objectives, 3) the learning management strategies, and 4) the implementation condition. The instructional model consisted of 7 steps; 1) find ethics, 2) self-examination of ethics, 3) confirm ethics, 4) examining social ethics, 5) reflect the mutual agreement, 6) set ethical rules, and 7) comply with ethics.

2. The effectiveness inspection results revealed that: 1) the students' post-test scores in the Strong Citizen course were significantly higher than the pre-test scores at .05., 2) the students' ethics scores were significantly higher than the pre-test scores at .05., and 3) the students' satisfactory total scores for using the instructional model to enhance ethics were at the highest level.

3. The evaluation and development results inspected by the experts revealed the total quality at the highest level.

Keywords : Development, Instructional Model, Ethics

บทนำ

ปัจจุบันมีความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามาก กลายเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมเกิดการมุ่งแสวงหาวัตถุมาป้อนกิเลสของตน เกิดความห่อหุ้มทางคุณธรรม จริยธรรม จากสภาพปัญหาของสังคมทำให้เด็ก เยาวชนขาดคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มมากขึ้น [1] การจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมายังไม่สามารถ พัฒนาค่านิยมที่ถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการสอนเด็ก เยาวชนให้เป็นคนเก่ง แต่ขาดคุณธรรม จริยธรรม กลายเป็นคนเห็นแก่ตัว คิดถึงตนเองมากกว่าส่วนรวม ฉะนั้นการสอนโดยเน้นให้เด็ก เยาวชนเป็นคนเก่ง โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม ก็จะกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม [2] ซึ่งปัญหาที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์ บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเร่ร่อน ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาหมอลงกาศ ปัญหาการจราจร ปัญหาการไม่เคารพกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุเพียงอย่างเดียวจึงขาดความสมดุลกับการพัฒนา [3]

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล และยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะโลกแห่งการเรียนรู้ ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคม เพื่อเป็น แนวทางการจัดการศึกษาประเทศอย่างจริงจังที่จะนำการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศให้ก้าวสู่ออนาคตได้อย่างมั่นคง [4] การศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาประเทศ โดยจะเห็นได้จากรัฐบาลของประเทศต่างๆ ล้วนพยายามลงทุน ในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของ ประชากรในประเทศของตนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการผลิตกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดี สามารถรับผิดชอบหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี [5] คุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 จะเน้นการดำรงชีวิตเป็นคนดีของสังคม สามารถแข่งขันได้เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ทุกรูปแบบ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการปรับตัว ทักษะการใช้ชีวิต และทักษะ การทำงาน พร้อมทั้งมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และความสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ [6] โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาออกไปเผชิญกับความท้าทายด้านวิชาการ ที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสภาพ จริงกับสถานการณ์ปัจจุบัน อนาคต และคำนึงถึงศักยภาพของนักศึกษาในแต่ละคน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาคม โลก และเตรียมความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเสรีภาพ [7]

จริยธรรม (Ethics) เป็นกฎเกณฑ์ กฎระเบียบที่ควรประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมที่เห็นว่าดีงามเป็นที่ยอมรับของตนเอง และสังคม เป็นหลักการของเหตุและผล สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้อง เพราะจริยธรรมมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมซึ่งเป็นหลักการที่มนุษย์ในสังคมยึดถือปฏิบัติเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข [8, 9, 10, 11] เมื่อสังคมใดปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจะช่วยให้สังคมนั้นมีความเข้มแข็ง ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มีความอยู่ดี มีสุข รู้จักความพอประมาณ มีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นคนดี คนเก่งเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม และมีจิตสำนึกที่ดี [12] พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่า “คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม สังคมใดที่คนในสังคมเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะที่เดียวกัน ถ้าคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรม และจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสักเพียงใด ก็ย่อมจะหาความสงบสุขได้ยาก ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นและจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม” และทรงพระราชทานคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) การรักษาความสัตย์ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณธรรม 2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองอยู่ในความสัตย์จริงใจ 3) การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด และ 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง [13] จะเห็นว่าจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญจะนำความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้นๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรมจะส่งผลต่อจิตใจสูงส่งตาม มีความสะอาด สว่างในจิตใจจะทำการใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง ผู้อื่นอันเป็นบุคคลที่มีคุณค่า และประโยชน์ต่อสังคม

สังคมปัจจุบันยังขาดคุณธรรม จริยธรรมเป็นอันมาก ไม่ว่าจะเป็นการ โกหกหลอกลวง การลวงละเมิด การลักขโมย การฉ้อฉลเอารัดเอาเปรียบ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การไม่รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน การแสวงประโยชน์โดยมิชอบทั้งทางตรง และทางอ้อม การละเลยความรับผิดชอบต่อผลงานของตนเอง พฤติกรรมก้าวร้าว แทรกแซง ล่วงละเมิดมาตรฐานในวิชาชีพ บ้านเมือง [14] โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็น การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งตัวไม่สุภาพ การพกพาอาวุธ ขกพวกเข้าชกต่อยกัน การต้อนรับน้องใหม่ด้วยวิธีทารุณโหดร้ายต่างๆ [15] จากสภาพดังกล่าวแสดงถึงการขาดคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาอย่างน่าเป็นห่วง ผู้ที่มีหน้าที่ให้การศึกษาหรือผู้ใหญ่ทุกคนในสังคมควรรหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ให้บรรเทาเบาบางลงซึ่ง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [16] ได้ให้แนวทางการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนหากได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะเป็นคนที่มีคุณภาพเป็นทั้งคนเก่ง และคนดีที่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคมที่ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมและไม่ก่อปัญหาให้กับประเทศชาติในอนาคต ซึ่งแนวทางการพัฒนาจริยธรรมมีวิธีการที่หลากหลาย นอกจากจะเน้นการให้ความรู้และการฝึกอบรมแล้ว วิธีสอนต่างๆ สามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้ [17] เพราะการพัฒนาจริยธรรมเป็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ทัศนคติ และวุฒิภาวะในการตัดสินใจ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นในกฎกติกา ระเบียบ การยอมรับ การมีส่วนร่วม การเสียสละเพื่อส่วนรวม และความยุติธรรมต่อสังคมบ้านเมือง [18]

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จริยธรรม การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน และการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า จริยธรรมที่ดีของนักศึกษาที่จะพัฒนา ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การเสียสละต่อสังคม และความยุติธรรมต่อสังคม กิจกรรมที่จะนำมาส่งเสริมจริยธรรมนักศึกษาต้องเน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็น การเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนโดยใช้สะท้อนการคิด การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และการวัดและประเมินผลจริยธรรมควรใช้แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินจริยธรรม และการสังเกตพฤติกรรม เพราะปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาความรู้ต้อง

ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์นั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะในด้านต่างๆ ดังที่ Bloom [19] กล่าวว่า การที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยใดๆ ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับรู้และใส่ใจในเรื่องนั้นๆ ก่อน ถ้าต้องการพัฒนาจริยธรรมให้ผู้เรียนจึงต้องจัดสถานการณ์สิ่งเร้า ประสบการณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ และสนใจในจริยธรรม โดยการลงมือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจึงจะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวร

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดกว้างให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และตระหนักในจริยธรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้การตัดสินใจอย่างชาญฉลาด และสามารถเลือกทางที่เป็นประโยชน์ที่สุด เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหาจุดยืนที่แท้จริงนำไปสู่เกณฑ์การตัดสินใจ เป็นวิธีการที่จะสนับสนุนให้เกิดจริยธรรม [20] แนวคิดการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้บทบาทสมมุติ การใช้กรณีตัวอย่าง และการใช้สถานการณ์จำลอง [21] ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนจะมีลักษณะเป็นการตั้งคำถามต่างๆ การยกตัวอย่างข่าว เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคมที่จะผลักดันให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง ซึ่งผู้เรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เกิดการช่วยเหลือกันและรับผิดชอบร่วมกันเหมาะสมกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตน ทั้งทางด้านจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ รวมทั้งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายทำความเข้าใจปัญหาศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา [22] [23] [24] [25] [26] [27] จนทำให้เกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (2) การมีส่วนร่วมในสังคม (3) การเสียสละต่อสังคม และ (4) ความยุติธรรมต่อสังคม [28] ซึ่งผู้สอนสามารถนำความรู้จริยธรรมไปเผยแพร่ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย มีดังนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรีก่อนเรียนและหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
3. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าต่ำสุด ($= 4.14$, S.D. $= 0.42$) ถึงค่าสูงสุด ($= 4.71$, S.D. $= 0.88$)

2. แบบทดสอบวัดความรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าต่ำสุด ($= 4.14$, S.D. $= 0.34$) ถึงค่าสูงสุด ($= 4.85$, S.D. $= 0.88$) ค่าความยาก (p) เท่ากับ 0.59 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.43 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.87

3. แบบประเมินจริยธรรม ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าต่ำสุด ($= 4.14$, S.D. $= 0.34$) ถึงค่าสูงสุด ($= 4.85$, S.D. $= 0.88$)

4. ความพึงพอใจในการเรียนรู้ต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม/ความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้ได้ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าต่ำสุด ($= 4.14$, S.D. $= 0.42$) ถึงค่าสูงสุด ($= 4.71$, S.D. $= 0.88$)

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการวิจัยตามแนวคิด ADDIE Model ประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) แบบแผนเชิงผสมผสานแบบรับรองภายใน (The Embedded Design) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) แล้วเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ร่วมกับรูปแบบการวิจัยการทดลองพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development: D and D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้ (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Evaluation: E)

ผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 หลักการ ประกอบด้วย

1.1.1 การจัดการเรียนรู้จากการกระตุ้นผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม วิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

1.1.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน อย่างมีอิสระ เพื่อเชื่อมโยงประเด็นค่านิยมของตนเอง

1.1.3 สมาชิกในกลุ่มสะท้อนและแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างมีเหตุผลโดยปราศจากอคติ

1.1.4 การสร้างข้อตกลงและยืนยันเกี่ยวกับจริยธรรมตามมติของสมาชิก

1.1.5 กำหนดกฎเกณฑ์พร้อมทั้งประเมินค่า ผู้การปฏิบัติร่วมกัน

1.2 เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง

(Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบ และความชัดเจนในจริยธรรม และ ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ

1.4 เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1.4.1 หลักการตอบสนอง ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิก ที่นำเสนอ ยืนยัน รวบรวม สร้างข้อตกลง กำหนดกฎเกณฑ์ และปฏิบัติ

1.4.2 ระบบสังคม ผู้เรียนกำหนดจริยธรรมจากในและนอกห้องเรียนเป็นชุมชนในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือ พึ่งพากัน และร่วมรับผิดชอบ

1.4.3 สิ่งสนับสนุน ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ การจัดเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ เอกสารการสอน บรรยายภาพการเรียนรู้อื่นๆ และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ ภาพรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ผลการสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเรียน	40	29.70	2.07	29	11.78	.00
หลังเรียน	40	33.03	1.77			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนจริยธรรม

ผลการสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเรียน	160	123.27	5.33	29	23.10	.00
หลังเรียน	160	149.93	3.89			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า อันดับแรกคือ ด้านการวัดและการประเมินผล รองลงมาด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ และอันดับสุดท้ายด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

รายการ	ระดับความเหมาะสม			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				
1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบและมีขั้นตอนชัดเจน	4.53	0.51	มากที่สุด	5
1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ฝึกนักศึกษาได้ส่งเสริมจริยธรรมมากขึ้น	4.63	0.48	มากที่สุด	1
1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ด้านจริยธรรม	4.57	0.50	มากที่สุด	3
1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านจริยธรรมที่มีความหลากหลาย	4.50	0.53	มากที่สุด	8
1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจริยธรรม	4.47	0.52	มาก	9
1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อน	4.57	0.50	มากที่สุด	3
1.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการส่งเสริมจริยธรรม	4.53	0.51	มากที่สุด	5
1.8 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้วิเคราะห์บทความ ข่าว และสารคดีต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด	2
1.9 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้รับความรู้ด้านจริยธรรมรวมทั้งสามารถส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียน	4.50	0.53	มากที่สุด	8
รวม	4.54	0.45	มากที่สุด	(5)
2. ด้านเนื้อหา				
2.1 เนื้อหาที่มีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง	4.53	0.51	มากที่สุด	2
2.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม	4.60	0.49	มากที่สุด	1
รวม	4.56	0.50	มากที่สุด	(4)
3. ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน				
3.1 นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.53	0.51	มากที่สุด	3
3.2 นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถาม การอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด	2
3.3 นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้	4.67	0.55	มากที่สุด	1
รวม	4.59	0.52	มากที่สุด	(2)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ระดับความเหมาะสม			อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	
4. ด้านระยะเวลาการเรียนการสอน				
4.1 ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง	4.60	0.49	มากที่สุด	1
4.2 ระยะเวลาในการลงพื้นที่	4.57	0.50	มากที่สุด	2
รวม	4.58	0.49	มากที่สุด	(3)
5. ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้				
5.1 สื่อมีความหลากหลาย	4.63	0.48	มากที่สุด	1
5.2 แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.50	0.53	มากที่สุด	2
รวม	4.56	0.50	มากที่สุด	(4)
6. ด้านการวัดและการประเมินผล				
6.1 การวัดและการประเมินผลหลากหลาย	4.67	0.55	มากที่สุด	1
6.2 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	4.60	0.49	มากที่สุด	2
รวม	4.63	0.52	มากที่สุด	(1)
รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน	4.57	0.51	มากที่สุด	

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญหลังการทดลองใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด พบว่า อันดับแรกคือด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ รองลงมาด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ และอันดับสุดท้ายด้านความถูกต้องของรูปแบบ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ (4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ค้นหาจริยธรรม (Find ethics) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตระหนักถึงจริยธรรมของผู้อื่น ขั้นที่ 2 ตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (Self-examination of ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอจริยธรรมเฉพาะตนเองว่าต้องการหรือพอใจให้กับสมาชิกฟัง ขั้นที่ 3 ยืนยันจริยธรรม (Confirm ethics) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจในจริยธรรมกับสมาชิกทุกคน ขั้นที่ 4 ตรวจสอบจริยธรรมสังคม (Examining social ethics) เป็นขั้นรวบรวมจริยธรรมของผู้เรียนที่ส่วนใหญ่นิยม ขั้นที่ 5 สะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (Reflect the mutual agreement) เป็นขั้นที่ผู้เรียนพิจารณาไตร่ตรองจากการนำผลรวบรวมของตนเองหรือสมาชิกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ ขั้นที่ 6 กำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม (Set ethical rules) เป็นขั้นประเมินค่าของบุคคล โดยสมาชิกร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ให้เกิดการยอมรับ ความชอบ และความชัดเจนในจริยธรรม และ ขั้นที่ 7 ปฏิบัติตามจริยธรรม (Comply with ethics) เป็นขั้นที่ส่งเสริมผู้เรียนปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ พร้อมข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ จากผลตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและ

ความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ทดลองได้ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงการมีจริยธรรมร่วมกันโดยการตั้งคำถาม การใช้สถานการณ์จริงมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายได้อย่างอิสระสร้างความปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเชื่อมโยงประเด็นจริยธรรมของตนเองพร้อมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถของตนให้กับสมาชิกร่วมรับฟังอย่างมีเหตุผลที่ปราศจากอคติเป็นสร้างข้อตกลงและยืนยันร่วมกันตามมติของสมาชิกซึ่งจะเป็นการให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมและกำหนดกฎเกณฑ์ ผู้การปฏิบัติร่วมกันเกิดการยอมรับส่งเสริมให้ปฏิบัติตามจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและได้ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์จนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เห็นได้จากนักศึกษามีผลคะแนนการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนที่มีการนำข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์ และดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (analysis) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ (Implementation) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) และพัฒนาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ [29] ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) กระบวนการเรียนการสอนที่ได้จัดเรียงลำดับกิจกรรมเป็นขั้น ๆ และมีความสัมพันธ์กัน (2) ระบบสังคมเป็นการอธิบายบทบาทผู้สอนและผู้เรียน (3) หลักการตอบสนองที่ผู้สอนมีต่อผู้เรียนอาจเป็นการให้รางวัลหรือสร้างบรรยากาศให้ได้คิดและปฏิบัติอย่างอิสระ และ (4) ระบบสนับสนุนเป็นการระบุนเงื่อนไขหรือสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามที่คาดหวังแก่ผู้เรียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้เป็นการแนะนำการใช้รูปแบบ และส่วนที่ 3 สาระความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานและสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce, B, & Weil [30] ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้อาจจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ ที่เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวาริรัตน์ แก้วอุไร และคณะ [31] พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบวัตถุประสงค์ของรูปแบบเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักปฏิสัมพันธ์ ระบบสนับสนุน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของฐากร สิทธิโชค [32] พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม มีองค์ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรนิภา จันทร์น้อย [33] พบว่า รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตยุคคุณคิไทย มีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระความรู้ และการปฏิบัติ ระบบสังคม สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจะมีลักษณะเป็นหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพ โดยการนำความต้องการ ความจำเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน ไปสู่การพัฒนาตลอดจนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์สรุปจนได้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้จึงทำให้ผลคะแนนการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

ออกมาดี ซึ่งนักศึกษาทุกคนร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ด้วยความกระตือรือร้นตามคำแนะนำจึงส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะกระตุ้นผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม วิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างมีอิสระซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะสะท้อนแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างมีเหตุผลโดยปราศจากอคติ การสร้างข้อตกลงร่วมกัน และกำหนดกฎเกณฑ์สู่การปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ ทำให้ผลการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้อง ทิศนา แคมมณี. [34] และศักดิ์ชัย นิรัฐทวี [35] กล่าวว่าพัฒนาจริยธรรมต้องพัฒนาให้สมาชิกในกลุ่มฝึกปฏิบัติ โดยการอภิปราย ตอบคำถาม และการเขียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างประสบการณ์ที่จะช่วยพัฒนาจริยธรรมผู้เรียนสูงขึ้น และการพัฒนาจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะเกิดขึ้นได้จากการที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันกับผู้อื่นซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายโต้แย้งร่วมกับเพื่อนๆ อย่างเปิดเผย [36] และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมูทิตา จินอัม และวิชัย เสวกงาม [37] ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนสอดต้องมีการแทรกคุณธรรม จริยธรรม โดยครูนำข่าวหรือคลิปวิดีโอเชื่อมโยงสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เน้นอภิปรายกลุ่ม เสนอทางเลือกในการตัดสินใจ เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้นำ และเคารพในความเห็นต่าง

2.2 จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้พัฒนาขึ้นมุ่งให้นักศึกษาแสดงออกโดยยอมรับในการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนกระตุ้นคำถามเกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่เป็นคำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของคมเพชร ฉัตรสุกกุล [38] ที่ว่า การพัฒนาจริยธรรมว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาธรรมที่ดำเนินผู้สอนต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถ การเรียนรู้ต้องสนุกสนาน ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้ จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสม ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา มีกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม ชัดหลักการมีส่วนร่วม และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนงลักษณ์ ใจฉลาด [39] พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมเสรี การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา และการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการอย่างสร้างสรรค์จะส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมของนิสิต นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย และสอดคล้องกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี [40] ที่ว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกภาวะผู้นำ รวมทั้งทักษะส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นวิชาที่มุ่งแสดงออกถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกัน เคารพสิทธิ เสรีภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และประชาคมโลกอย่างสันติตามหลักขันติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม หน้าที่ของตนเอง มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตอาสา

จริยธรรมรายด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ภาพรวมทุกด้าน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 27.43$, S.D.= 2.49) คะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 33.87$, S.D.= 1.00) รองลงมาด้านการเสียสละต่อสังคมมีคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 27.33$, S.D.= 2.22) คะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 33.36$, S.D.= 1.56) ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมมีคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 25.13$, S.D.= 1.78) คะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 33.00$, S.D.= 1.51) และด้านความยุติธรรมต่อสังคมมีคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 25.00$, S.D.= 1.69) คะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 32.66$, S.D.= 1.16) โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่มีคะแนนจริยธรรม

สูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สอนให้นักศึกษาการทำกิจกรรมกลุ่ม สร้างแผนผังความคิดลงในกระดาษฟรุ๊ฟ วิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญ ความเชื่อมโยง และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน พร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ ตลอดระยะเวลาในการทำกิจกรรมส่งผลให้คะแนนออกมาดีกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา ประดิษฐ์บาท และปิยปทีป แสงอุไร [41] ที่ว่า นักศึกษาคณะที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคุณธรรม จริยธรรม เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรี ปิยภักดิ์ [42] ที่ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติทางคุณธรรม จริยธรรม เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความยุติธรรมต่อสังคมที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาขาดการปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกัน เวลาตัดสินใจแก้ปัญหาขาดความรอบคอบบนพื้นฐานความมีเหตุผล เพราะความยุติธรรมต่อสังคมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต้องสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมาชิกซึ่งต้องได้รับการดูแล สนับสนุน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ลำเอียง ให้เกียรติกัน ให้ความเคารพซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความมีเหตุผล จากผู้สอนและสมาชิกในกลุ่มจึงจะทำให้คะแนนความยุติธรรมต่อสังคมสูงขึ้น พร้อมทั้งการวัดและประเมินผลต้องมีความหลากหลาย

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านการวัดและการประเมินผลเป็นอันดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63, S.D. = 0.52$) จากการสังเกตนักศึกษา พบว่า นักศึกษาเห็นว่าผู้สอนมีการวัดและการประเมินผลที่มีหลากหลายเป็นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมต่อนักศึกษาทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงานและเกิดความสุขในการทำงานร่วมกับสมาชิก ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.52$) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนมีการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้กับนักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนๆ ทำให้นักศึกษามีความสนใจในการตั้งคำถาม มีการอภิปรายร่วมกันภายในชั้นเรียนทำให้นักศึกษาเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากเพื่อนๆ สมาชิกด้านระยะเวลาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.49$) จากการสังเกตนักศึกษา พบว่า นักศึกษาทำกิจกรรมเสร็จตามระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนทั้งในชั้นเรียนและการลงพื้นที่รู้จักบริหารเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.50$) จากการสังเกตนักศึกษา พบว่า นักศึกษาสนใจเนื้อหาที่สอนเพราะเนื้อหาที่มีความถูกต้องสอดคล้องกับรายวิชาและความสนใจของตนเอง เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของจริยธรรม สื่อมีความหลากหลาย และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.45$) จากการสังเกตนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริงเข้าถึงเนื้อหาสาระด้านจริยธรรมเพราะผู้สอนให้นักศึกษาวิเคราะห์หาคำความ ขำ และสารคดีต่างๆ เกี่ยวกับจริยธรรมทำให้มีทักษะการทำงานร่วมกับสังคมและกลุ่มเพื่อนรวมทั้งสามารถส่งเสริมจริยธรรมของผู้เรียนซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม Bandura, Albert [43] ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น การเรียนรู้โดยการสังเกต การกำกับตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเองและสอดคล้องกับทฤษฎีกระจำค่านิยมของ Rath, Louis E [44] ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดกว้างให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักในจริยธรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้การตัดสินใจอย่างชาญฉลาด และสามารถเลือกทางที่เป็นประโยชน์ที่สุด เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหาจุดยืนที่แท้จริงนำไปสู่เกณฑ์การตัดสินใจ

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญหลังการทดลองใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้สอนให้ผู้เรียนมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้น แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ พร้อมสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมดีทุกด้านสามารถนำไปส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวารินทร์ แก้วอุไร [45] ที่ว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวันชัย ปานจันทร์ [46] ที่ว่า รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจัดเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นวิธีการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาสูงขึ้น และผลการประเมินจริยธรรมสูงขึ้น ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ สามารถส่งเสริมจริยธรรมได้จริง ส่งเสริมความร่วมมือกันในการเรียนรู้ และมีความชัดเจนทุกขั้นตอน ซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาสูงขึ้น และผลการประเมินจริยธรรมสูงขึ้น ด้านความเหมาะสมของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา ระบุวัตถุประสงค์ของรูปแบบอย่างชัดเจน สอดคล้องกับบริบทในการเรียนรู้ มีขั้นตอนที่มีผลในทางปฏิบัติ และมีเครื่องมือในการดำเนินงานชัดเจน ซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสูงขึ้น และจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก และความถูกต้องของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบมีความถูกต้องชัดเจน รายงานผลการดำเนินงานที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และดำเนินการพัฒนาอย่างรับผิดชอบ ซึ่งเห็นได้จากผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาสูงขึ้น และผลการประเมินจริยธรรมสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่รับ .05 ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมไปใช้ในการสอนมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายประเด็นต่างๆ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ผู้สอนควรกระตุ้นโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมที่เป็นคำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย

3. จากผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้นักศึกษาร่วมกันวางแผนผังความคิดลงในกระดาษพู่กัน บางครั้งไม่สามารถดำเนินการเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากนักศึกษาต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญ ความเชื่อมโยง และนำเสนอผลงานต้องใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นผู้สอนต้องควรยกตัวอย่างหรือแนวทางในการวิเคราะห์ประเด็นให้มีความชัดเจน เพื่อที่จะทำให้นักศึกษามีความเข้าใจมากขึ้นและสามารถทำกิจกรรมเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำจริยธรรมมาเพียง 4 ด้าน มาพัฒนาดังนั้นควรศึกษาเพิ่มเติมจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย อดทน อดกลั้น และความพอเพียง พร้อมทั้งการประเมินตามสภาพจริงที่ให้คะแนนเป็นรูปรีดิก (Rubrics)

2. ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมไปขยายผลยังสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง

เอกสารอ้างอิง

- [1] รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง. กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก. กรุงเทพฯ: เอส.เอส.พี.เช็ทกราฟฟิคดีไซน์; 2557.
- [2] อัจจง ชุมสาย ณ อยุธยา. คุณธรรมนำความรู้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น; 2550.
- [3] ทิศนา แจมมณี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธีทิพย์; 2549.
- [4] วิชัย วงษ์ใหญ่. นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรีนซ์; 2554.
- [5] วิชัย ต้นศิริ. เครื่องมือการเรียนรู้กับการศึกษาตลอดชีวิต. การศึกษาแห่งชาติ. 2536; 27: 5-10.
- [6] วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์; 2555.
- [7] วิจิตร ศรีอ้าน. แนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. วารสารปฏิรูปการศึกษา 2542; 1: 7- 10.
- [8] อารมณ ฉนวนจิตร. จริยธรรมในวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: นำทองการพิมพ์; 2539.
- [9] สุมณ อมรวิวัฒน์. ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; 2543.
- [10] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). ธรรมบุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก จำกัด; 2546.
- [11] กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. จริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2555.
- [12] จิรภา คำทา และสมบัติ วรินทรนุวัตร. การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 2559; 9: 1964-1978.
- [13] รัตนาดี โชติภพนิช. จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2550.
- [14] สุทธิพร บุญส่ง. คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด; 2552.
- [15] จักรพันธ์ จันทร์เจริญ. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาโรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจรักไทย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- [16] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย; 2541.
- [17] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น; 2550.
- [18] ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนิก. พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โอเคียนส์โปรด; 2520.
- [19] Bloom, Benjamin A. Taxonomy of Education Objective Handbook I: Cognitive Domain. New York: David Mc Kay Company; 1956.
- [20] Raths, Louis E. and Others. Values and Teaching. Ohio: Charles E Merrill Publishing; 1978.
- [21] ทิศนา แจมมณี. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2555.
- [22] Barrows, H.S. and Tamblyn, Roblyn M. Problem Based Learning: An Approach to Medical Education. New York: Spinger; 1980.
- [23] Johnson, D. W. and Johnson, R. T. Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive and Individualistic Learning. 2nd ed. New Jersey: Prentice-Hall; 1987.
- [24] Woods, D.R. Problem-Based Learning: How to Gain the Most from PBL. Hamilton: W.L. Griffin Printing Limited; 1994.
- [25] Allen, D.E., Duch, B.J. and Groh, S.E. The Power of Problem Based Learning in Introductory Science Courses. San Francisco: Jossey-Bass; 1998.
- [26] Howard, U.B. "Using a Social Studies Theme to Conceptualize a Problem", The Social Studies 1999; 90: 171-176.
- [27] ปรียานุช สดาวรรณ. การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548.
- [28] Kohlberg, L. Moral Stages and Moralization: The Cognitive Development Approach. In Lickons T. (ed.) In Moral Development and Behavior: Theory Research, and Social Issues. New York: Holt Rinhart and Winston; 1970.
- [29] Bandura, Albert. Social Learning Theory. New Jersey: Prentice -Hall; 1977.

- [30] Joyce, B, & Weil, M. and Showers, B. Model of teaching. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon: A Division of Simon & Schuster, Inc; 1992.
- [31] วาริรัตน์ แก้วอุไร และคณะ. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา 2554; 6: 11-12.
- [32] ฐากร สิทธิโชค. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อม. [คุยฉินิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฉินิพนธ์]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558.
- [33] พรนิภา จันทร์น้อย. รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะ บัณฑิตอุดมคติไทย. [คุยฉินิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฉินิพนธ์]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2560.
- [34] ทิศนา แวมมณี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมทีริปส์, 2549.
- [35] ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- [36] Kohlberg, L. "Development of Moral Character and Moral Ideology. In M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (Eds)." Review of Child Development Research. 1964; 383-432.
- [37] มูทิตา จินอิม และวิชัย เสวกงาม. แนวทางการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม 2560; 18: 160-169.
- [38] คมเพชร ฉัตรศุกกุล. การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย (ระดับประถมศึกษา) รายงานการวิจัย. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.
- [39] นงลักษณ์ ใจฉลาด. รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยไทย. [คุยฉินิพนธ์ปริญญา การศึกษาคุษฉินิพนธ์]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- [40] มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. เพชรบุรี, 2562.
- [41] ปัญญา ประดิษฐ์บาทูภา และปิยปทีป แสงอุไร. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักศึกษาครู. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2550.
- [42] พัชรีย์ ปิยภัณฑ. การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2562.
- [43] Bandura, Albert. Social Learning Theory. New Jersey: Prentice -Hall; 1977.
- [44] Raths, Louis E. and Others. Values and Teaching. Ohio: Charles E Merrill Publishing, 1996.
- [45] วาริรัตน์ แก้วอุไร และคณะ. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา 2554; 6: 11-12.
- [46] วันชัย ปานจันทร์. รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร 2561; 6: 506-522.